

A Bethlen Gábor Alapítvány 2019. évi díjazottjai

„Mi minden erőt, ami a haza javára akar és tud lenni,
nem eltiporni, hanem együvé fogni kívánunk.”

2019. november 15-én harmincnegyedik alkalommal, az immáron hagyományosnak számító helyszínen, a Pesti Vármegyeháza Dísztermében tartott díjátadó ünnepséget a Bethlen Gábor Alapítvány. A Pest megyei kormánybiztos, Tarnai Richárd levélben köszöntötte a résztvevőket.

Az idei egyetlen Bethlen Gábor-díjat Halzl József, a Rákóczi Szövetség örökös tiszteletbeli elnöke kapta meg több évtizedes magyarságmegtartó szolgálatáért. Márton Áron Emlékérem kitüntetésben részesült Gereben Ferenc szociológus; Milován Sándor, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség tiszteletbeli elnöke; valamint Zika Klára szerkesztő, a Magyarok Világszövetsége korábbi tisztviselője. Idén két Székelyföld Jövőjéért ösztöndíj átadására került sor, azokat Pető Ágnes, a Máltai Szeretetszolgálat sepsiszentgyörgyi önkéntese, valamint Deák Gellért Gedeon, a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti Egyetem hallgatója kapta.

A Teleki Pál Érdemérem kitüntetés átadására június 4-én került sor. Az emlékező ünnepséget első alkalommal tartottuk vidéki helyszínen: „a legbátrabb városban”, Balassagyarmaton. A hagyományos, Teleki-Trianon rendezvényen ezúttal Tevely Arató György történész mondott megemlékező beszédet. Elismerésben részesült Vasy Géza irodalomtörténész, a Magyar Írószövetség korábbi elnöke; Szócs Zoltán író, irodalomtörténész; valamint a *Magyar Szemle* folyóirat szerkesztősége (a lap képviselőjében Gróh Gáspár főszerkesztő vette át a kitüntetést). A laudációkat Lezsák Sándor költő, a Magyar Országgyűlés alnöke, a BGA kuratóriumi elnöke; Bíró Zoltán irodalomtörténész, a Rendszer-váltás Történetét Kutató Intézet és Archivum főigazgatója, a BGA kurátora; valamint Bakos István művelődéskutató, a BGA kurátora és kezdeményezője tartotta. Az Egyesült Államokban élő Kékessy házaspár, a negyedik kitüntetett július 4-én, Tiszafüreden, az amerikai magyarok tevékenységét népszerűsítő *Independent Day* alkalmából vette át az elismerést, méltatója Bartos Mónika országgyűlési képviselő, a BGA kurátora volt.

Az idei díjátadón – és a kitüntetettek névsorában – különösen felemelő volt felismerni a nemzeti összetartozás kifejezésére való törekvést. Az anyaországi résztvevők mellett a külföldi magyarságot (is) képviselte a felvidéki gyökerekkel

rendelkező Halzl József, a kárpátaljai (nagyszőlősi) Milován Sándor, a fiatal Székelyföld Jövőjéért ösztöndíjasok, valamint az MVSZ-ben a nyugati régió tisztségviselőjeként munkálkodó Zika Klára mellett a délvidéki magyarságot az est fényét lélekemelő énekével – többek között egy moldvai csángó népdallal – emelő Török Tilla népzeneész.

Bethlen Gábor-díjas

Halzl József

Halzl Józsefet ünnepeljük ma elsősorban.

Első, harminc évvel korábbi találkozásunkra emlékszem. Örültem, hogy a reálértelmiség képviselőivel találkozhatok – mérnökökkel, akik általában igyekeznek távol tartani magukat a politikától. Pedig a Magyar Demokrata Fórumnak akkor – készülődve a kormányzásra is – különböző szakmabeli tagokra és támogatókra volt szüksége, nemcsak a humán értelmiség – bölcsészek, jogászok – segítségére és politikai aktivitására.

Halzl Józsefben gépészmérnökként is volt erős közéleti érdeklődés, segítőkészség és elszánás a feladatvállalásra a rendszerváltás véghezvitelében. Így jött létre együttműködése az MDF-fel, melynek később egy időre pártigazgatója lett. Szakmai munkássága a Magyar Villamos Művek vezetőjeként, közéleti munkássága pedig a Rákóczi Szövetség szervezésében és irányában bontakozott ki.

Ma már a legtöbben úgy gondolnak rá és emlegetik őt, mint akinek neve összeforrt a Rákóczi Szövetséggel, annak történetével és mozgalomként páratlanul mondható eredményeivel. A mozgalom 1989-ben alakult a Felvidéken Dobossy László professzor vezetésével, elsősorban a szlovákiai magyarság szervezeteként. Halzl József 1991-ben vette át az irányítást, s lett közel harminc éven át a Rákóczi Szövetség elnöke. Ezt bátran tekinthetjük tehát élete fő művének, hiszen a szervezet olyan küldetést látott el, amelyet más nem, és olyan eredményekkel, amelyek a magyar nemzetpolitika mindmáig legjelentősebb intézményei közé emelték. Nemcsak az által, hogy ma már huszonezzer tagja van, nemcsak az által, hogy tevékenysége kiterjed már az egész Kárpát-medencére, de leginkább alighanem azzal, hogy a szövetség a magyar fiatalok, tanulók, középiskolások, egyetemisták legszélesebb gyűjtőmedencéje lett. Vonzását egyetlen ifjúságot szervező magyar mozgalmi intézmény sem közelíti meg, beleértve azt is, hogy programjaival, ifjúsági rendezvényeivel ezeket mozdít meg a magyar összefogás érdekében. De tekintetbe kell vennünk és meg kell említenünk azt is – túl a számokon –, ami szellemiségét és erkölcsi erejét adja.

Alkotó élete és eredményei láttán Halzl Józsefnek elhíhetjük, hogy a magyar nemcsak a történelem vesztese lehet, hanem lehet alakítója és olykor-olykor győztese is. Talán apai ágon szenci illetősége, talán – ki tudja – még a református zsoldáros, Szenczi Molnár Albert lelkülete is táplálta benne az erőt, akár tudat

alatti csatornákon keresztül is ahhoz, hogy betegséggel küszködve, az életkor építette gátakat leküzdve teljesítse önként vállalt küldetését. Teljesítette. Mégpedig úgy, hogy immár kilencvenedik életévéhez közel maga adhatta át a stafétabotot az elmúlt évben Csáky Csongornak, életműve fiatal folytatójának és tovább építőjének.

Halzl József élete, munkássága a magyar összetartás és megmaradás szolgálatára. Példája egyszerűségnek, hűségnek és kitartásnak egy olyan korszakban, amikor túlságosan sok politikai és üzleti érdek dolgozik a világban az efféle erkölcsi értékek ellen. A Bethlen Gábor Alapítvány Kuratóriuma ezzel a díjjal egyhangúlag fejezte ki elismerését és köszönetét életműve iránt Halzl Józsefnek, a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnökének.

Bíró Zoltán

Márton Áron Emlékérmesek

Gereben Ferenc

Apáczai Csere János híres, 1656-ban elmondott kolozsvári székfoglaló beszédében, melyben *Az iskolák felette szükséges voltáról* elmélkedik, találjuk a következő sorokat: „hogyan azonban még a futóknak is sarkantyút adjunk, az... iskolákban készülnek azok az eszközök, amelyeknek révén az Ádámokban elvesztett ajándékokat e halandó és esendő élet mértékéhez képest visszaszerezzük”.

Nem mindenki szerencsés iskolai megválogatásában, és nem mindenki él a jó iskola adta lehetőségekkel. Az 1942-ben Szolnokon született Gereben Ferencnek szerencséje volt alma materével. Önvallomásos életrajzában külön kiemeli ezek szerepét, mintegy argumentálva Apáczai Csere János gondolatait, az álom megvalósulásának fokozatait az egyén számára elrendelt oktatási folyamatban. „Szombathelyi iskolámban (a »püspöki« utódjában) jobbra régi jó tanárok tanítottak – és különleges élményt jelentett a Pannonhalmi Bencés Gimnázium, amely életre szóló zsinórmértéket és ugyanilyen tartós barátságokat adott. Pannonhalmi osztályfőnököm (Cziráki Géza) személye átvezet másik alma materemhez: a budai Ménesi úton álló Eötvös József Kollégiumhoz.”

Erről a nagy múltú intézményről, melynek később én is tagja lehettem, mindig a legmélyebb személyesség hangján s a legnagyobb elismeréssel írok. A Kollégium ugyan nem az, ami korábban volt, de Gereben Ferenc kollégista éveim már arra az időszakra esnek, amikor a bevezetett szakkollégiumi rendszer, az Eötvös Könyvtár gyakorlatilag szabad használata és óriási kínálata lényegesen nagyobb teret nyújtott a művelődésnek, az önképzésnek, mint az ország más hasonló oktatási intézményei. És Gereben Ferenc él is a lehetőséggel. Magyar-könyvtár szakon végez 1967-ben.

Érdeklődése mindinkább a könyvszakma, a könyvpiackutatás irányába tereli, német és magyar szakirodalmat tanulmányoz át, olvasás- és művelődés-

szociológiai ismereteket szerez. Mindjárt, pályája elején a középiskolás fiatalok olvasási szokásaiban merül el: mennyit és mit olvas ez a korosztály? A kezdeti időszakban egyedül, szinte minden segítséget nélkülözve vág neki a kutatásnak. Idővel folyamatosan finomul kutatási módszere: új aspektus lép be az elemző-értékelő szempontok közé, melynek révén lehetővé válik az olvasáskultúra egyéni fejlődésének feltérképezése. Tapasztalatai birtokában, a már elsajátított ismerettel és eljárással kirándulást tesz a filmszociológia területére. Volt egyetemi társaival Makk Károly *Szerellem* című filmjének befogadásvizsgálatára vállalkozik. A téma kényessége miatt kutatási eredményeinek közreadása 1976-ig váratott magára. Többek között ennek a filmnek a vizsgálata tette nyilvánvalóvá Gereben Ferenc és munkatársai előtt, hogy a magasabb igényű filmízlés összefügg az olvasói magatartás során megszerzett befogadói kompetenciákkal.¹ Igen fontos, a reveláció erejével ható kérdések kerülnek ekkor a kutatás középpontjába. Például: mely irodalmi művek, írók esetében jelentkezik markánsan a megosztottság az irodalmi érték meghatározásában? Miként alakul ki ezzel szoros összhangban az irodalmi kánon, és mely tényezők változtatják meg koronként ennek a kánonnak a belső összetettségét.

A közel- és félmúlt eseményeit feltáró irodalmi alkotások befogadásának vizsgálatát maga elé tűző kutatás érzékenyen érintette a pártállam hatalmi gépezetét. Ez nemcsak a már említett Déry-novellákból készített Makk Károly-film eredményeinek késleltetésében jelentkezett, de minden művészeti ágban megjelent műre vonatkozott, mely szembehelyezkedett a kurzus irányadó vonulatával. A kérdőívekre beérkező kortárs írók népszerűségi, olvasottsági listáját kimutató vaskos kutatási jelentést Kardos György ideológiailag károsnak minősíti, megjelenését feltételhez köti. Gereben Ferenc nem hajlandó a megírt munkán változtatást eszközölni, műve így sosem jelent meg nyomtatásban.

Munkahelye, az Országos Széchényi Könyvtárban működő Könyvtártudományi és Módszertani Központ alkalmas terepet biztosít barátságos és ember-séges légkörrel a kutatáshoz. A 70-es évek végétől nyaranta szerveznek olvasótáborokat hátrányos helyzetű fiatalembereknek Bakonyoszlopon, melyekről dokumentumfilmet is készít Gereben Ferenc. Ebben a műhelyben születik meg olvasásismereti kézikönyvük, mely összegzi az olvasásszociológiával, az olvasáslélektannal és az olvasáspedagógiával kapcsolatos addigi legfontosabb ismereteket. A négy szerző közül ő az olvasásszociológiai fejezetek felelőse. (A könyv évtizedekig a könyvtárszakos hallgatók egyetemi tankönyve.)² Kutatásai országos reprezentatív felmérés eredményeire épülnek, melynek során ezt a rendkívül mozgékony vizsgálódási terepet sikerül egyre egzaktabb módszerekkel feltérképeznie. Ezeknek az eredményeknek a sikerében nem kis szerepe volt

1 Helmich Dezső – Gereben Ferenc: *Film, ízlés, befogadás. A Szerellem című film befogadásának vizsgálata*. Budapest, 1976, Magánkiadás.

2 Nagy Attila – Katsányi Sándor – Gereben Ferenc – Kamarás István: *Olvasásismeret. Olvasásszociológia, olvasáslélektan, olvasáspedagógia*. Budapest, 1989, Tankönyvkiadó.

tudós kollégáinak, elsősorban Mándi Péternek, aki a felmérések feldolgozásában nyújt mintául szolgáló segítséget.

Újabb kihívás volt Gereben Ferenc pályáján a határon túli magyarság olvasási szokásainak megismerése, az ott szerzett tapasztalatok feldolgozása és publikálása. Társaival székelyföldi és csallóközi terepmunkára indul, s amit távolról, a feltételezések szintjén csak sejteni lehet, az most a „terepen” beigazolódik. A határon túli magyar kisebbség identitástudatát többek mellett klasszikus íróink, költőink műveinek olvasása, olvasásuk gyakorisága erősíti meg. S amit itthon, érthetetlenül, a meghaladott és idejétmúlt művek közé sorol a Magyaritanárok Egyesülete – „márványhideg monstrumnak” *A kőszívű ember fiait* –, addig Jókai nemzeti eposza gyűjtő, példát adó erő ma is a határon túli magyarok közegében. Hogy fogalmaz Gereben Ferenc? „Másfajta, érdekesebb olvasási motivációkkal és értékorientációs típusokkal lehet találkozni körükben, mint idehaza.”

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem szociológiai tanszékének tanáraként a későbbiekben is fontosnak tartja a kisebbségi léthelyzetben élő magyarság identitásváltozatainak számbavételét.

Az erdélyi közösségben végzett felmérésükben, a nemzettudat mellett a váltság vizsgálatát is célfeladatként vállalva, szerzőtársával, Tomka Miklóssal külön kismonográfiát jelentet meg.³ Ugyancsak a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanáraként éveken át speciális művészetszociológiai stúdiumokat tart.

Hogy mi a megragadható hozadéka ennek a gazdag kutatói pályának? Gereben Ferenc Tanár Úr Szinnyei József-, Kerkai Jenő- és Füzéki István-díja, a számtalan előadás határon innen és túl, a huszonöt könyv, melynek írója és szerkesztője, az a szeretetteljes bölcsesség, mely az Eötvös Kollégium Baráti körében minden megnyilvánulását jellemezte.

Legutóbb, „*Most minden valamire való férfinak itt a helye!*” címmel rendezte sajtó alá nagyanyja első világháborús leveleit, s tudomásom szerint pannonhalmi éveiről is készül könyve a közeljövőben.

Erőt tehát a továbbiakban is, Gereben Ferenc Tanár Úr! Isten hozott a Márton Áron Emlékérmesek táborában.

Gy. Szabó András

Milován Sándor

Milován Sándornak embertelen évszázadban, politikai ütközőzónában fekvő, hadseregek által feldúlt területen kellett megküzdenie mind az anyanyelvéért, mind a hitgyakorlás szabadságáért, mind általában az emberi szabadságjogokért.

Milován Sándor Beregszászon született 1941-ben, még magyar állampolgárként.

3 Gereben Ferenc – Tomka Miklós: *Vallásosság és nemzettudat. Vizsgálódások Erdélyben.* Budapest, 2001, Teleki László Alapítvány.

A tomboló egyházüldözés idején ütközőzónabani diák volt. Nagyszőlősen a magyar középiskolások egy csoportja már 1955 őszétől 1957 júliusáig titkos összejöveteleket szervezett, s röplapok százait készítette és terjesztette. A röplapokon az oroszok azonnali kivonulását követelték, és nem csak Magyarországról. Egy későbbi röplapon az 1957. május elsején kötelező felvonulás bojkottálására szólítottak fel. A szovjet titkosszolgálat, a KGB csak több mint másfél év után jutott a nyomukra, amikor a csoport tagjait – közöttük a még tizenhat éves Milován Sándort – letartóztatták. A csoport két diáklány tagját csak tanúként hallgatták ki, mert a fiúk sikeresen eltitkolták a részvételüket. A diákok elleni perben a negyedrendű vádlott, Milován Sándor négy évet kapott, ebből nevelőjavító intézetben leült tizennyolc hónapot.

A szovjet hatalom ideges volt, mert az ungvári börtönben őriztek nyolcszáz-negyvenhat Magyarországról elhurcolt személyt, de mindeközben a Nemzetközi Vöröskereszt budapesti képviselőjén sok százan jelentették be, hogy hozzátartozóikat a Szovjetunióba vitték. A nemzetközi felháborodás hatására az elhurcoltak megmenekültek a szibériai deportálástól, bár a magyar börtönök sem sok jót ígértek. A szovjet hatalom Kárpátalján ismét a tömeges letartóztatás eszközéhez nyúlt: 1956 végétől 1959-ig becsült adatok szerint legalább harmincezezer helyi lakos ellen indult rendőrségi-ügyészségi vizsgálat politikai „bűncselekmény” alapos gyanújával. Nyilvántartották azokat a magyarokat, akik nyíltan vagy burkoltan kinyilvánították rokonszenvüket a magyar forradalom iránt.

Szabadulását követően Milován Sándor 1962-ben elvégezte a munkácsi Kereskedelmi Technikumot, és a későbbiekben kereskedelmi cégeknél dolgozott. A politikával megmaradt a kapcsolata: ő is aláírta Fodó Sándor egyetemi oktatónak azt az 1972-ben megfogalmazott és több száz aláírással alátámasztott *Beadványát*, amelyet a Szovjetunió legfelsőbb pártvezetéséhez juttatott el a kárpátaljai magyar közösség kisebbségi jogainak a védelme érdekében. A *Beadványnak* a szokásos következménye lett: Fodó Sándort elbocsátották az Ungvári Állami Egyetemről, ahogy más aláírókat is a munkahelyükről. A nemzeti elnyomás oly mértékű volt a hetvenes évek végén, hogy Beregszászon csak egyetlen egy magyar nyelvű feliratot tűrtek meg a hatóságok, azt is Milován Sándor portájának a kapuján, miszerint: „Vigyázz! A kutya harap!” Lehet, hogy a tábla kifüggesztése előtt a hatóságok hivatalos szemlét tartottak, hogy van-e, és ha van, mekkora az a kutya.

A nyelvi, ideológiai elnyomás súlyát érzékeltette egy írásában Milován Sándor, mely szerint a szovjet hatalom értékítéletében dupla annyi büntetést érdemelt ki egy írógép illegális birtoklója, mint egy pisztoly illegális tartója. Idézte a szovjet büntető törvénykönyvet, mely szerint egy revolver illegális birtoklásáért hat hónaptól három évig, egy illegálisan birtokolt írógépért pedig egy évtől hat évig tartó börtönbüntetést lehetett kiszabni.

A szovjet hatalom gyengülését érzékelve 1989. február 26-án Ungváron létrejött a kárpátaljai magyarság első átfogó nemzetiségi szervezete Kárpátaljai

Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) néven. Milován Sándor alapító tagja, majd mintegy negyedszázadon át alelnöke volt a szövetségnek.

A kilencvenes években emberfeletti feladat hárult a szövetségre: részt vettek a magyar nyelvű hívők lelki gondozását ellátó egyházak volt vagyónának a részleges visszaszerzésében. A hangsúly a „részleges” visszaszerzésen van, mert a görög-katolikus egyház jó, ha harmadát visszakapta az 1945 előtti templomainak, más nem nagyon. A református egyháznak sem sikerült visszaszereznie az elvett, templomokon kívüli ingatlanokat és termőföldeket. A javaiból kifosztott katolikus egyház – és Milován Sándor is, aki maga is katolikus ember – folyamatosan vitában áll az ukrán állammal, hogy valamicskét visszakapjon az elvett egyházi javakból.

Az elszakított országrészek mindegyikére érvényes Márton Áron püspök igazsága: „Lelkekről a hatalom ne intézkedjék, világnézetek felett ne rendelkezék, ha nem akarja közénk csempészni az állami mindenhatóságot.”

Milován Sándor több évtizedes küzdelme azért időszerű ma is, mert ha az Európai Unióhoz valóban közeledni akar az Ukrán Köztársaság, akkor nem ellenfélnek, hanem partnernek kellene tekintenie az elvett egyházi javak visszaszolgáltatásában segédkező Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséget.

A jobbára folyóiratokban megjelent írásait Milován Sándor kötetbe gyűjtve 2004-ben jelentette meg Ungváron, *Kárpátaljai mozaik* címmel.

Életútját, közéleti küzdelmeit, közírói munkásságát a Bethlen Gábor Alapítvány Márton Áron Emlékéremmel jutalmazza. További életútjához több sikerélményt és méltó társakat kívánunk.

Lezsák Sándor

Zika Klára

Első Bethlen Gábor-díjasunk, Domokos Pál Péter kezdeményezésére 1988-ban alapítottuk az emberi szolidaritást, az erkölcsi felelősséget és helytállást elismerő Márton Áron Emlékéremet, Szervátiusz Tibor alkotását. A XX. századi Erdély mártírsorsú római katolikus püspökére emlékező kitüntetést most egy hithű protestáns kapja, aki gyermekkorától magyar-történelem szakos tanárnak készült, de egyéb származása miatt többszöri sikeres felvételi vizsga ellenére nem vették fel a Bölcsészkarra. Diplomáját munka mellett az Egri Tanárképző Főiskolán szerezte meg. A felkészülés éveit az újságírói pályát 1978-ban a *Magyar Nemzet*ben erdélyi riportokkal kezdte. Ruffy Péter volt a tanítómestere. A korabeli Magyarország egyetlen polgári lapjában folytatta éveken át tevékenységét. Történelmi, honismereti témákat, példaadó személyiségek portréit tárta olvasói elé, emellett könyveket írt, szerkesztett, rendszeresen publikált a *Historia*, a *Honismeret*, a *Tiszatáj*, az *Alföld*, a *Vigilia* és a *Confessio* című folyóiratokban. Külsős szerkesztője volt a Móra Ferenc Kiadónak.

1986-ban került a *Magyar Hírek*hez, a korabeli Magyarok Világszövetsége hazacsalogató képeslapjához. Klára nem politizált. Kulturális kapcsolatot épített

a nyugati magyar egyházi és civil szervezetekkel, tudósított a Hollandiai Mikes Kelemen Kör, a Protestáns Magyar Szabadegyetem és a Pax Romana találkozói-ról. Az Antall-kormány idején a Határon Túli Magyarok Hivatala Nyugati Magyarorság Főosztályán kormányfőtanácsosként számos új kapcsolatot teremtett Nyugaton élő jeles magyarokkal, akik részéről – köszönhető ez Klára személyes hitelének is – felváltotta a bizalmatlanságot a bizalom: cselekedni akartak. Sokat utazott, segített a szálakat összekötni a nemzeti emigráció és az elcsatolt nemzetrészek mostoha sorsú magyar képviselői között.

Az 1994-es kormánybukás után Csoóri Sándor a világszervezet és hivatalának megújítási szándékával hívta őt az MVSZ szolgálatába. Az eltérő előzményekre és feltételekre tekintettel három régiót és tucatnyi szakmai szövetséget alakítottunk ki. Ennek keretében a regionális, helyi szervezeti működést és a szakmai közösségek világszintű együttműködését egyaránt igyekeztünk elősegíteni úgy, hogy a magyar világszervezet érdekképviseleti szerepe idehaza és nemzetközi fórumokon is erősödjék. A szociálliberális politikai kurzus alatti, bel- és külharcokkal terhes, három nyugati régióelnököt is felőrlő küzdelemben a régió tisztségviselői és titkára, Zika Klára derekasan helytálltak.

A magyar millecentenárium évét, a Magyarok IV. Világtalálkozójával és a Föld fél száz országával, külföldi magyarokkal együttműködésben tartott emlékünnepek sorával világraszóló eseménnyé tettük. Klára fontos szerepet vállalt a *Magyar Figyelő* című havilapunk régiós hírei, anyagai, illetve a *Világ magyar-sága* könyvsorozat vonatkozó művei összeállításában, kiadásában és Csete György ópusztaszeri Világmagyarország Hajlékának létrehozásában. A nyugati régió támogatása nélkül ma nem állna Matl Péter vereckei Honfoglalás emlékműve, nem működött volna az erdélyi, délvidéki, kárpátaljai magyar iskolákat védő, segítő, újjáépítő misszióink, az MVSZ Segélyszolgálat, a külföldi magyar lobbis. Az Európai Unió által erőltetett alapszerződések elleni akcióink hatása sem érte volna el a politika ingerküszöbét.

Nem lehet teljes a felsorolás, hiszen kitüntetettünk nevéhez még sok-sok szerényen, magától értetődően elvégzett jelentős feladat fűződik az MVSZ-ben és azon túl is. Mindenekelőtt a Duna Televízióban, ahol 2006-ig kulturális szerkesztőként megvalósíthatta régi álmát: olyan rendhagyó történelemórákat szerkesztett, amelyek a legfrissebb kutatások alapján mutatták be az újkortörténeti eseményeket. A száz részes sorozat Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Órvidék, Délvidék történelmét külön részekben is feldolgozta, bemutatta. Az ottani pedagógus szervezetek segítségével benyújtott pályázatoknak köszönhetően eljuttatta az érintett nemzetrészek iskoláihoz a sorozat rájuk vonatkozó részeit, így az osztályfőnöki órákon levetíthették, megbeszélhették őket.

Klára nem a XXI. században kezdte. Személyesen már korábban is részt vett ebben a hiánypótló csapatmunkában. Ő így ír erről: „Néptanítóskodtam. Szabó Andrással, Tordai Ferivel, Kobzos Kiss Tamással, Marosi Julcsival, Faragó Laurával jártuk az országot, a Felvidéket, én külön is Erdélyt, és rendhagyó irodalom-, történelemórákat tartottunk. A legvadabb Ceaușescu-időben részt vettem

a sok izgalommal járó Biblia- és gyógyszeradományok szállításában. Nagyon sokat jártam Erdélyt ezután is, igyekeztem a gyerekeknek, a fiataloknak jó könyvekkel segíteni nagyon hiányos történelmi ismereteik pótlásában. A magyar történelem iránti érdeklődésem gyerekkorom óta kísért, nem fogadtam el a hivatalos paneleket, igyekeztem minden fontos dolognak utána nézni, és így rájöhettem a sok hazugságra, hamisításra.”

Zika Klára kezdettől részt vesz a Bethlen Gábor Alapítvány céljainak megvalósításában. A kolozsvári Bethlen Gábor-szoborállítás alapvető dokumentuma az ő, *Mutassunk példát magyar összefogásból!* című kitűnő buzdító felhívása, amelyet angol fordításban terjesztettünk, és amely ösztönzőleg hatott a közadakozásra. A *Honismeret* című folyóiratnak – amely 2005-ben vehetett át Bethlen Gábor-díjat – szerzőként és szerkesztőbizottsági tagként is részese. Gyermeke, unokái, családja életének legfontosabb részét alkotják. Ezzel együtt vallja: „1984-es megtérésem után fontos lett számomra, hogy hitemről és Isten újjáteremtő munkájáról írhassek, bizonyosságot tehessek róla.” Cseri Kálmán, a pasaréti református gyülekezet jeles lelkipásztora jóvoltából része lett életének a hitoktatás és a vasárnapi iskolai tanítás. 2006-tól nyugdíjasként a Magyar Evangéliumi Rádió önkéntes szerkesztője, felemelő interjúkat készítve.

Soli Deo gloria! Zika Klára élete, munkássága, magyarságszolgálat, cselekvő szolidaritása bizonyoságot arra, hogy méltán adományozunk neki Márton Áron Emlékérmét.

Bakos István

Székelyföld Jövőjéért ösztöndíjasok

Dr. Keresztes György Pál primor századik születésnapján elhatározta, hogy a léczfalvi Keresztes család emlékére Székelyföld Jövőjéért elnevezéssel ösztöndíjalapot hoz létre, és ennek gondozására, működtetésére – bizalmának jelekül – a Bethlen Gábor Alapítványt kérte fel. Ezt a feladatot az Alapítvány el is vállalta.

2015-ben az első ösztöndíjat az ekkor százegy éves alapító személyesen adta át a Székely Mikó Kollégium akkor érettségiző diákjának. Az ösztöndíjalap célja a székelyföldi magyar tannyelvű iskolák tehetséggondozásának ösztönzése. Ösztöndíjat kaphatnak azok a kiváló képességű diákok, akiknek kiemelkedő tehetsége bizonyíthatóan megnyilvánult. Az Alapítvány az ösztöndíjat évente meghirdeti saját és az Erdélyi Magyar Pedagógusok Szövetségének honlapján. Felhívja az intézmények oktatóit, hogy tegyenek ajánlást a leendő ösztöndíjasokra, és egyben vállalják a mentor szerepét. A mentor feladatai közé tartozik az is, hogy az éves díjátadó ünnepség nyilvánossága előtt személyesen is megerősítsék az ajánlásban leírtakat, bizonyítva, hogy a kiválasztott diák érdemes a Székelyföld Jövőjéért ösztöndíjra. Az írásban beérkezett ajánlások alapján a kuratórium kikéri a Bethlen Gábor-díjas erdélyi kiválóságok

közreműködésével, dr. Péntek János, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem professzorának vezetésével létrejött Ösztöndíjbizottság véleményét, majd meghozza döntését.

Professzor úr elismeréssel szólt az idei ösztöndíjra jelöltekről: „A kiválasztottak máris a Székelyföld ifjú büszkeségei. Fontos számukra a rangos Bethlen Gábor Alapítvány bizalma és elismerése. Székelyföld mindig fontos helyszíne volt kiemelkedő tehetségek elindulásának, és ebben mindig döntő szerepe volt a helyi iskolák munkaközösségeinek is. A fiatalok elismerése az ő elismerésük is.” E gondolatokhoz csatlakozva köszönöm Székelyföld pedagógusainak a fiatalok magas szintű oktatását, a tehetségek felismerését, gondozását, és ösztöndíjasainknak, hogy tudásukkal közösségüket szolgálják.

Magyary Rozália

Pető Ágnes

Hiszek abban, hogy minden ember küldetéssel érkezik a Földre. Hiszem, hogy mindenkinek a helye van a világban, és mindannyian részesei vagyunk egy figyelmesebb, szeretettel teleszőtt tervnek. Ilyen mosolygós tervrészecske és mozgatórugó a mi közösségünkben, a Máltai Szeretetszolgálat ifjúságában Ágnes, akit örömmel mutatok be.

Pető Ágnes Erdély egy kisvárosában, Baróton, Erdővidéken, Kovászna megyében született. Közösségi életének első napjait a baróti Cimborák óvodában töltötte, itt indult el egy igazi alázatos úton. Tanulmányait ugyancsak Baróton, a Gaál Mózes Általános Iskolában folytatta, majd a megyeszékhelyen működő híres Székely Mikó Kollégium diákja volt. Ezek az évek hozták a változást az ő és szervezetünk életében is, ugyanis ekkor vált a romániai Máltai Szeretetszolgálat sepsiszentgyörgyi fiókszervezete önkéntes csapatának tagjává.

Már tagságának kezdetén több szociális tevékenységben részt vett, feladatokat és felelősséget vállalva ott volt a mindennapokban. Hogy miért fontos és különleges ez? Minden nap nagyon sok Ágnessel egykorú, erejében telt fiatal mellett haladunk el az úton, aki a szociális szót még messziről se ismeri. Felbecsülhetetlen az a sok önkéntes, szociális irányú, lelket nem kímélő munka, amelyet a rászorulókért meg kell tennünk. Állampolgári kötelességünk, hogy mindezt vezetőinktől és egymástól egyaránt átvállaljuk.

Ágnes tudja, mit jelent a mozgáskorlátozott szó, hogyan beszélünk szépen a fizikai vagy szellemi fogyatékosokról, hogy alázattal fordulunk a rászoruló embertársaink felé. Aktívan részt vett a mozgáskorlátozott fiatalok klubja keretében lebonyolított tevékenységekben, többet ezek közül ő maga szervezett és vezetett. Többször jelen volt a szervezetünk által megrendezett Kárpát-medencei mozgássérült fiatalok táborában, ahol a sepsiszentgyörgyi csapatot vezette és kísérelként segítette. Továbbá – elért eredményeinek és felelősségteljes magatartásának köszönhetően – része volt olyan nemzetközi önkéntes

csapatoknak, amelyekben Erdélyt és Székelyföldet képviselte. Eljutott a 2019-ben Lengyelországban megrendezett máltai ifjúsági hálózatok nemzetközi táborába. Az áldozatokkal járó munka során számtalanszor tanúbizonyságot tett rátermettségéről, higgadt és racionális gondolkodásmódjáról, valamint felelősségteljes személyiségéről. Fáradtságot és időt nem sajnálva rendszeresen aktív résztvevője és kivitelezője volt a sepsiszentgyörgyi máltai fiókszervezet által szervezett, vezetett tevékenységeknek, melyeknek számos célcsoportja volt (rászoruló gyerekek, családok, mozgáskorlátozott személyek, egyedülálló idősök és hajléktalanok).

Sok áldozatos munka mellett 2019-ben sikeresen érettségizett, és felvételt nyert a brassói Transsilvania Egyetem orvosi asszisztensi karára. A számára kijelölt úton – szerintünk – helyesen jár, hiszen egy olyan segítő szakmát választott magának, amire nagy szükség van, és ami sohasem helyettesíthető gépekkel. Amihez odafigyelés, gondoskodás, támogatásnyújtás kell. Ami az emberi lét alapvető eleme, ami nélkül nincs jövő. Felfedezni önmagunkat, ebben a kusza világban megtalálni a helyes utat, és minden erőnkkel a küldetésünkön dolgozni tiszteletre méltó és követendő példa.

Kalkuttai Szent Teréz anya gondolata szerint „ebben az életben nem tehetünk nagy dolgokat, csak kis dolgokat tehetünk, nagy szeretettel”. Szívleljük meg ezeket a szavakat, hiszen Ágnes mindezt már megtette.

Székely Róbert

Deák Gellért Gedeon

Öröm és mély megtiszteltetés számomra, hogy én írhattam méltatást a tehetséges fiatalemberről, Deák Gellért Gedeonról abból az alkalomból, hogy a Bethlen Gábor Alapítvány neki ítélte a Székelyföld Jövőjéért 2019-es ösztöndíját.

Deák Gellért Gedeon Kovásznán született, Orbaiszék kisvárosában, Erdélyben. Általános iskolai tanulmányait szülővárosában, az Orbán Balázs Általános Iskolában, középiskoláját a Kőrösi Csoma Sándor Líceumban végezte természettudomány-intenzív német szakon. Jelenleg első éves hallgató a Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány és Technológia Egyetem általános orvosi szakán.

Gellért sokoldalú, érdeklődő, kíváncsi természetű diákom volt a líceumi évek alatt. Mindent, ami új, érdekes és kihívást jelentett, nagy lendülettel, alázattal, eredményesen végzett. Nagyon szeretett tanulni. Több hangszeren kiválóan zenélt. Szenvedélyesen sakkozott. Szívesen vett részt hitéleti tevékenységekben. Közösségi önkéntes munkát vállalt. Szeretett matematikafeladatot megoldani, fizikát tanulni, kérdezni, a természet jelenségeit minél jobban megérteni, szavalni, színészkedni az iskola jó hírű színjátszó csapatában. Mindezekre a líceumi éve alatt összegyűjtött, rangos versenyeken elért eredmények az alátámasztó érvek. Több országos és nemzetközi kitüntetése van. Nyílt természetű,

szellemét a Kőrösi Csoma Sándor Líceumban gyarapította, képességeit fejlesztette, logikus és következetes munkával gondolkodásmódját lényegre törően használta. Szerény magatartásával tűnt ki társai közül. Kitartó munkájának eredményeit jelzik mindazok, amelyeket eddig megvalósított. Iskolánk pezsgő irodalmi, tudományos, művészeti életének kimagasló alakja. Mindig büszke volt arra, hogy Kőrösis diák.

Néhány hete, fáradságot nem ismerve kezdte el az orvosi egyetemet, ahol már mutatkozik jelleme: kíváncsi, vállalkozó, kreatív, a sorból kiváló egyetemista. Emberi tulajdonságai, neveltetése arra segítik, hogy megbízható, pontos, komoly és áldozatos munkát végezzen, jó példa legyen fiatalabb diáktársainak, és méltósággal hordozza iskolánk hírnevét. Szerény egyénisége, példamutató viselkedése mindig tiszteletet váltott ki társaiból, nevelőiből, és jelezte azt, hogy lehet rá számítani. Megérdemelt részese a Székelyföld Jövőjéért-ösztöndíjnak, és tenni fog azért, hogy azt az őt felnevelő szüleieért és közösségéért kama-toztassa.

Büszke vagyok Deák Gellért Gedeonra. Bizalommal ajánlom, és vállalom mentorálását. Biztos vagyok abban, hogy az ösztöndíj eléri a kitűzött célját: hogy Székelyföld kiemelkedő képességű, tehetséges fiataljainak méltó neveléséhez és továbbtanulásához hozzájáruljon. Ahogy Gellért mondja: „Célomnak tekintem, hogy a megszerzett tudásomat szülőföldem javára fordítsam, mert véleményem szerint minden okkal történik, és nem véletlenül születünk ide.”

Tanase Dorina

Összeállította Nagymihály Zoltán

Kedves Barátunk!

**Kérjük támogassa folyóiratunk megjelenését
személyi jövedelemadója 1 százalékával!**

**Nemzeti Kultúráért és Irodalomért Alapítvány
18223086-2-42**